

Anmälan om svar på Remiss av Folkhälsomyndighetens förslag till föreskrifter och allmänna råd gällande gårdsförsäljning

Remiss från Folkhälsomyndigheten

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remiss godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Folkhälsomyndigheten har remitterat förslag till föreskrifter och allmänna råd gällande gårdsförsäljning till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utifrån ändringar i alkohollagen som innebär att vissa alkoholproducenter under särskilda förutsättningar får sälja sina egenproducerade alkoholdrycker direkt till konsumenter vid så kallad gårdsförsäljning, föreslås nya regler som gäller för gårdsförsäljning. De nya reglerna delas upp i tre olika föreskrifter utifrån vilken målgrupp som ska tillämpa reglerna.

Vidare föreslås föreskrifter om gårdsförsäljning som riktar sig till gårdsförsäljare, specifika föreskrifter om kunskapsprov som riktar sig till både gårdsförsäljare och kommuner och specifika föreskrifter om tillståndsbevis som riktar sig till kommuner.

På grund av kort remisstid har staden svarat Folkhälsomyndigheten med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på att Folkhälsomyndigheten tar fram föreskrifter och allmänna råd gällande gårdsförsäljning. Dock önskar kontoret ett förtydligande i hur nära försäljnings-, besöks-, och tillverkningsställe ska ligga i förhållande till varandra samt ett förtydligande av hur Folkhälsomyndigheten förhåller sig till producenter av flera dryckessorter och kravet på kunskapshöjande arrangemang kopplat till inköp.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner anmälan om svaret på remissen.

Stockholm den 30 april 2025

Alexander Ojanne

Bilaga

1. Folkhälsomyndighetens förslag till föreskrifter och allmänna råd gällande gårdsförsäljning, dnr KS 2025/460-1.1
2. Förslag till föreskrifter och allmänna råd om kunskapsprov för Gårdsförsäljning, dnr KS 2025/460-1.2
3. Förslag till föreskrifter om tillståndsbevis för gårdsförsäljning, dnr KS 2025/460-1.3
4. Konsekvensutredning, dnr KS 2025/460-1.4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Andréa Hedin (M) enligt följande.

Att regeringen äntligen häver förbudet mot gårdsförsäljning är välkommet. Sverige är idag det enda landet i EU där det är helt förbjudet med gårdsförsäljning av alkohol.

För Stockholms del innebär gårdsförsäljningen att staden blir lite trevligare och roligare att besöka. Stockholm blir mer likt andra europeiska huvudstäder där vuxna människor tillåts köpa öl eller vin direkt av en producent.

Gällande Folkhälsomyndighetens föreskrifter är det beklagligt att myndigheten tycks göra allt för att detaljreglera gårdsförsäljningen så mycket som möjligt. Att specificera exakt besökstid eller tvinga alla producenter att dela ut material från Folkhälsomyndigheten är inte rimligt. Varken Systembolaget eller krogarna behöver dela ut broschyrer från en statlig myndighet för att få sälja alkoholhaltiga drycker. Det finns således ingen logik i att tvinga dryckesproducenterna att göra detta.

Utöver ovanstående vill vi återigen understryka det beklagliga i att vänsterstyret i staden ämnar förbjuda gårdsförsäljning på söndagar och lördagskvällar. Detta visar att Socialdemokraterna saknar tilltro till stockholmarnas förmåga att ta eget ansvar. För oss moderater är det en självklarhet att vuxna människor ska kunna köpa med sig några öl efter att ha besökt en producent oavsett om detta sker på en söndag eller måndag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Att Sverige äntligen får gårdsförsäljning av alkohol är en efterlängtd frihetsreform. Centerpartiet var partiet som i början tog initiativ till gårdsförsäljning och är i grunden positiva till regeringens förslag om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker. Det är dock ytterst beklagligt att gårdsförsäljning har urvattnats på ett närmast löjeväckande sätt av Sveriges regering och försämrats ännu mer av vänsterstyret i Stockholms implementering av lagen.

Centerpartiet anser att Folkhälsomyndighetens föreskrifter på flera sätt försämrar reformen om gårdsförsäljning. Det är ett byråkratiskt hafsverk att specificera hur länge ett besök måste vara, till att kräva producenter att dela ut information från Folkhälsomyndigheten.

Ärendet

I april 2025 fattade riksdagen beslut om ändringar i alkohollagen som kommer att innebära att vissa alkoholproducenter under särskilda förutsättningar får sälja sina egenproducerade alkoholdrycker direkt till konsumenter vid så kallad gårdsförsäljning. Enligt beslutet ska bestämmelserna träda ikraft den 1 juni 2025.

Förutsättningarna för att sådan handel ska tillåtas är att tillverkaren inte producerar mer än vissa angivna mängder, att tillverkaren är juridiskt och ekonomiskt oberoende av andra tillverkare av alkoholdrycker, att försäljningen sker i samband med ett besöksarrangemang samt att information om alkoholens skadeverkningar lämnas. Ett krav är att tillverkaren har ett särskilt gårdsförsäljningstillstånd som meddelas av kommunen där gårdsförsäljningen ska ske. Inom ramen för tillståndsprövningen ska den som ansöker om tillstånd bland annat genomföra ett kunskapsprov samt upprätta ett egenkontrollprogram för sin verksamhet. Folkhälsomyndigheten föreslår få bemyndigande att ta fram föreskrifter på ett antal områden gällande de nya bestämmelserna i alkohollagen.

Folkhälsomyndigheten bedömer, utifrån kännedom om skillnader i handläggningen avseende ärenden gällande serveringstillstånd, att det finns risk för att kommunerna kommer att göra olika bedömningar vid prövning av ansökningar och vid tillsyn på detta område om inte några åtgärder vidtas. Alkohollagen är en skyddslagstiftning med syfte att skydda befolkningen från alkoholens skadliga effekter. Om reglerna tolkas alltför olika kan skyddet för enskilda variera och tillverkare behandlas olika beroende på var i landet ett tillstånd meddelats. Om lagens bestämmelser tolkas alltför extensivt skulle det också kunna få till följd att gårdsförsäljningen anses likna den detaljhandel som Systembolaget bedriver, vilket skulle kunna påverka även Systembolagets verksamhet.

Folkhälsomyndigheten föreslår att det tas fram nya regler som gäller för gårdsförsäljning, och att de nya reglerna delas upp i tre olika föreskrifter utifrån vilken målgrupp som ska tillämpa reglerna. Vidare föreslås föreskrifter om gårdsförsäljning som riktar sig till gårdsförsäljare, specifika föreskrifter om kunskapsprov som riktar sig till både gårdsförsäljare och kommuner och specifika föreskrifter om tillståndsbevis som riktar sig till kommuner.

Förslag till Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om gårdsförsäljning

Dessa föreskrifter riktar sig till gårdsförsäljare. I föreskrifterna föreslås att ett besöksarrangemang inte får vara kortare än 45 minuter och att det obligatoriska kunskapshöjande inslaget med koppling till verksamheten och drycken ska ha en varaktighet om minst 30 minuter samt att besöket ska ledas av en fysisk person.

Vidare krävs det enligt förslaget till föreskrifter att den som bedriver gårdsförsäljning muntligen informerar om att alkohol medför skadeverkningar. Det är viktigt att det sker i inledningen av besöket för att informationen ska kunna fungera som en motvikt till den marknadsföring som besöket i sig innebär. Tillverkaren ska också se till att

besökarna får det skriftliga informationsmaterial om alkoholens skadeverkningar som Folkhälsomyndigheten kommer att ta fram.

Folkhälsomyndighetens förslag innebär också att ett egenkontrollprogram ska beskriva den aktuella verksamheten och innehålla de uppgifter som specificeras i föreskrifterna. Egenkontrollprogrammet ska regelbundet följas upp och hållas uppdaterat.

Alla tillverkare av alkoholdrycker har redan idag en skyldighet att lämna uppgifter för bland annat statistik till Folkhälsomyndigheten, i föreskrifterna föreslås att den med gårdsförsäljningstillstånd ska rapportera vissa uppgifter kopplade till denna form av försäljning. Genom att skyldigheten håller sig i linje med de befintliga föreskrifterna på området kan Folkhälsomyndigheten underlätta för rapportering och minimera eventuella administrativa bördor för tillståndshavarna.

Förslag till Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillståndsbevis för gårdsförsäljning

Dessa föreskrifter riktar sig till kommuner. Enligt alkohollagen ska en kommun utfärda bevis om de tillstånd som kommunen meddelat med stöd av lagen. Detta gäller för samtliga tillståndsformer och kommer även att gälla för gårdsförsäljningstillstånd. För serveringstillstånd finns bestämmelser om vad ett sådant tillstånd ska innehålla i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillståndsbevis. Folkhälsomyndigheten föreslår att även gårdsförsäljningstillstånd ska regleras på motsvarande sätt. Att genom föreskrifter se till att tillståndsbevisen innehåller samma information gör det tydligt för såväl tillståndshavare som tillståndsgivande kommun vad ett tillstånd omfattar.

Förslag till Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om kunskapsprov för gårdsförsäljning

Dessa föreskrifter riktar sig till både gårdsförsäljare och kommuner. Enligt lagförslaget ska det krävas godkänt resultat på ett kunskapsprov för att få tillstånd för gårdsförsäljning. Syftet är att visa kunskap om lagen och anslutande föreskrifter. Det finns motsvarande krav för den som ansöker om serveringstillstånd vilket regleras i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om kunskapsprov för serverings- och provsmakningstillstånd. Folkhälsomyndigheten har valt att reglera kunskapsprovet för gårdsförsäljning på samma sätt. I många fall kommer den som ansöker om gårdsförsäljningstillstånd vara en juridisk person. Eftersom det bara är fysiska personer som kan genomföra kunskapsprovet så behöver det fastställas vilka som ska göra ett prov i dessa fall. På samma sätt som vid serveringstillstånd föreslås att det är de personer som har betydande inflytande och som är aktiva i verksamheten.

Det kunskapsprov som ska göras vid gårdsförsäljning föreslås få tre frågeområden; alkoholpolitik, bestämmelser om gårdsförsäljning och provsmakning samt bestämmelser om tillsyn. Dessa områden är valda för att täcka in reglerna för den verksamhet som den med gårdsförsäljningstillstånd ska följa.

Konsekvenser för kommuner

Förslagen om föreskrifter om besöksarrangemang och egenkontrollprogram kan underlätta såväl ansökningsförfarandet som tillsynen. Även föreskrifterna om kunskapsprov och tillståndsbrev bedömer Folkhälsomyndigheten framförallt kommer att underlätta för kommunerna. Föreskrifterna innebär att hanteringen av ansökningar och tillstånd på dessa områden kommer regleras på likadant sätt som övriga tillstånd för serveringstillstånd. Det kommer därför inte innebära att kommunerna till exempel behöver ta fram nya rutiner eller egna förfaranden.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har tagit del av Folkhälsomyndighetens remiss och svarar utifrån ett kommunalt perspektiv.

Stadsledningskontoret ser positivt på att Folkhälsomyndigheten tar fram föreskrifter och allmänna råd gällande gårdsförsäljning, och att det är av stor vikt med en effektiv tillsyn över att de föreslagna kraven kring gårdsförsäljning, vilket är viktigt både ur ett folkhälsoperspektiv och för att ge näringsidkarna möjlighet att verka på lika villkor.

Stadsledningskontoret önskar dock ett förtydligande i hur nära försäljnings-, besöks-, och tillverkningsställe ska ligga i förhållande till varandra. Vidare önskar stadsledningskontoret ett förtydligande till hur Folkhälsomyndigheten förhåller sig till producenter av flera dryckessorter och kravet på kunskapshöjande arrangemang kopplat till inköp. Ska det exempelvis vara möjligt att gå på ett besöksarrangemang om öl men sedan köpa sprit?

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.